

یادواره

من فضل الله رضا هستم

✽ **محمدحسن اصغرینا**

من در روز دهم دی ماه ۱۲۹۳ در محله بادی الله شهر شت به دنیا آمدم دوران تحصیلات ابتدایی و متوسطه‌ام را زرادگاهم به پایان بردم و دانش آموخته دبیرستان شاهپور رشت هستم که در مهر امسال یکصدمین سال تاسیس آن را در همان دبیرستان که به نام شهید دکتر بهشتی است جشن گرفتیم و در رشته مهندسی برق از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شدم و جزء نخستین کسانی هستم که در سال ۱۳۱۷ برای ادامه تحصیل به آمریکا رفتم و از دانشگاه کلمبیا فوق‌لیسانس و سپس دکترای مهندسی برق را از دانشگاه پلی تکنیک نیویورک در سال ۱۳۲۴ دریافت نمودم. در خانواده‌ای دین مدار و دانش پژوه رشد نمودم بنده فرزند شیخ اسدالله،خواهرزاده حاج رضا رفیع (قائم مقام‌الملک) هستم. در دوران پهلوی بنا به دعوت مسوولین به ایران آمدم و از سال ۱۳۴۶ ریاست دانشگاه تهران و بعدا دانشگاه صنعتی شریف فعلی را برعهده داشته‌ام و چند سال سفیر ایران در یونسکو و سپس سفیر کشورمان در کانادا بودام و همواره دل در گرو میهن و فرهنگ و هنر و آداب پارسیان داشتمه‌ام و در حفظ حریم هویت ملی و سنن باستانی و تکریم مشاهیر و مفاخر وطن کوشیده‌ام و در توسعه و بسط زبان و ادبیات فارسی لحظه‌ای غفلت نورزیدام و نوشتارها و گفتارهایم دلیلی بر این مدعاست. و درباره دانشوران و نسل جوان همواره دغدغه داشته‌ام. من از نظریه پردازان اطلاعات و مخابرات و مشاور سازمان فضایی (NASA) ناما) بودام. کتاب‌های تحلیل شبکه‌های برق، تئوری اطلاعات، فضاهای خطی، برگ بی برگی، حدیث آرزومندی، مهجوری و مشتاقی، پژوهشی در اندیشه‌های فردوسی، دیده‌ها و اندیشه‌ها، نگاهی به شاهنامه، درباره محمد اقبال لاهوری و … را نوشته‌ام. ضمنا دهم‌دهم همواره در امور خیریه و عام‌المنفعه و حرکات و جنبش‌های سیاسی و اجتماعی و مردمی پیشگام بوده‌اند که نمونه‌های آن را در زندگانی من و برادر مرحومم دکتر عنایت الله رضا می‌توانید بیابید و دو تن از عموهای من (محمودآقازا و آقا نصرالله رضا وزرا دادگستری و مخابرات نهضت جنگل بوده‌اند).

شهید میرزاکوچک خان جنگلی پس از آنکه اعلام تاسیس جمهوری شورایی ایران نمود و هیات دولتی موقت تشکیل داد به تقلید از دولت‌های انقلابی آن زمان وزرا را (کمیسر) نامید که اسامی کابینه نهضت را ذکر می‌کنم که عبارت بودند از: ۱ – میرشمس‌الدین وقاری، کمیسر داخله ۲ –سید جعفر محسنی، کمیسر خارجه ۳ – محمدعلی پیربازاری، کمیسر مالیه ۴ – محمودآقازا، کمیسر قضایی ۵ – آقا نصرالله رضا، کمیسر پست و تلگراف ۶ – محمدجعفر کنگاوری، کمیسر معارف و اوقاف ۷ – میرزا محمدعلی خمami گیلک، کمیسر فواید عامه ۸ – میرزا ابوالقاسم فخرایی، کمیسر تجارت ۹ – میرزا یونس کوچک خان جنگلی، سرکمیسر و کمیسر جنگ. با یاد یاران سرفراز جنبش جنگل سردار سر به در میرزاکوچک خان با این دو بیت به روحشان درود و سلام می‌فرستم.

در جنگل عشق، شور ایمان گل کرد

گل واژه ایه‌های قرآن گل کرد

از جاری رود خون سردار بزرگ

خورشید، زخون سربه‌داران گل کرد

مسئول مرکز بازشناسی نهضت جنگل

خبر

تحصیل در دانشگاه پیام نور گیلان بدون آزمون ورودی

گیلان امروز– متقاضیان تحصیل در دانشگاه پیام نور می‌توانند برای ثبت نام به دانشگاه محل زندگی خود مراجعه کنند.
دانشگاه پیام نور گیلان اعلام کرد: متقاضیان تحصیل در دانشگاه پیام نور بدون آزمون ورودی در مقطع کارشناسی، می‌توانند با به همراه داشتن این‌دستگانه مدرک تحصیلی خود تا ۳ دی امسال به واحدهای این دانشگاه مراجعه و برای ترم جدید سال تحصیلی ثبت نام کنند.
متقاضیان برای کسب اطلاعات بیشتر در خصوص رشته‌های تحصیلی می‌توانند به سایت سازمان سنجش مراجعه کنند.

طرح هر بقعه یک خبرنگار در گیلان

گیلان امروز– مدیرکل اوقاف و امور خیریه گیلان از اجرای طرح هر بقعه یک خبرنگار در این استان خبر داد. ستار علیزاده در نشست با رئیس سازمان بسیج رسانه گیلان در رشت افزود : در اجرای این طرح هر خبرنگار می‌تواند با پرکردن فرم ،یک بقعه را برای فعالیت و تهیه خبرهای مربوطه انتخاب کرده و در این حوزه فعالیت کند. وی اظهار داشت: با اجرای طرح هر بقعه یک خبرنگار و ایجاد بسترهای لازم برای حضور و فعالیت خبرنگاران، درصدد تحقق منویات رهبر معظم انقلاب درباره تبدیل بقاع متبرکه به قطب فرهنگی هستیم، وی با اشاره به تشکیل شبکه خادمان افتخاری رسانه در بقاع متبرکه که اظهار داشت: بهره برداری از ظرفیت رسانه‌ها برای توسعه فرهنگی و اجتماعی بقاع متبرکه از جمله اهداف است. وی خاطر نشان کرد: همکاری خبرنگاران در بقاع متبرکه و امامزادگان گیلان فرصتی برای تسریع در تبدیل بقاع متبرکه به قطب فرهنگی مناطق مختلف استان است. رئیس سازمان بسیج رسانه گیلان نیز در این نشست با بیان اینکه طرح آموزش سواد رسانه‌ای در ۱۰۰ مسجد استان برگزار شده است، گفت: برگزاری دوره تربیت مربی رسانه از دیگر فعالیت‌های سازمان بسیج رسانه است که در استان آغاز شده است. مهدی پارسا افزود: سازمان بسیج رسانه گیلان با جهت دار کردن دوره های آموزش سواد رسانه ای در مساجد، این دوره ها را به پوششی در این حوزه در مساجد محوری گیلان، تبدیل کرده است. وی با بیان اینکه برای نخستین بار در کشور دو مرکز آموزش سواد رسانه‌ای در مدارس گیلان ایجاد شده ، عنوان کرد : این مراکز در مدارس مفتاح و مدافعین حرم مسکن مهر رشت دایر شده است.

{گیلان زمین}

اعضای هیأت امنای مرکز فرهنگی و موزه دفاع مقدس گیلان

مشخص شدند

مشارکت و نقش آفرینی مردم، خیران و ایثارگران در مسیر احداث مرکز فرهنگی و موزه دفاع مقدس، اثربخشی بسیاری در احساس تعلق خاطر آنان به این مجموعه خواهد داشت، در پایان این نشست اعضای هیأت امنای مرکز فرهنگی و موزه دفاع مقدس احکام خود را از استاندار و نماینده ولی فقیه در گیلان دریافت کردند.
براساس آیین‌نامه نحوه اداره مرکز فرهنگی و موزه دفاع مقدس منتشرشده در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، اعضای

شورای هماهنگی حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان شامل نماینده ولی فقیه و امام جمعه مرکز استان (عضو دائم)، استاندار(رئیس شورای هماهنگی استان)، مدیرکل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان (دبیر شورای هماهنگی استان)، فرمانده ارشد ارتش در استان(عضو دائم)، فرمانده ارشد سپاه در استان(عضو دائم)، فرمانده انتظامی استان(عضو دائم)، فرماندار شهرستان مرکز استان(عضو دائم)، رئیس شورای اسلامی شهر مرکز استان(عضو دائم)، شهردار شهر مرکز استان(عضو دائم)، مدیرکل آموزش و پرورش استان(عضو دائم)، مدیرکل بنیاد شهید و امور ایثارگران استان(عضو دائم)، مدیرکل جهاد کشاورزی استان(عضو دائم)، مدیرکل صدا و سیمای مرکز استان(عضو دائم)، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان(عضو دائم)، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان(عضو دائم)، رئیس بزرگترین دانشگاه دولتی استان(عضو دائم) (با معرفی از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، معاون هماهنگ کننده واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در استان(عضو دائم)، مشاور استاندار در امور بانوان(عضو دائم)، مسئول بسیج خواهران استان(عضو دائم)، رئیس دانشگاه علوم پزشکی استان(عضو دائم) (با معرفی از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)، مدیرکل و رزش و جوانان استان(عضو دائم)، ارشد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در استان(عضو دائم) (با معرفی از سوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح) و سه نفر از پیشکسوتان دورا ن دفاع مقدس (فرماندهان، نخبگان و چهره‌های برجسته فرهنگی و علمی با پیشنهاد دبیر و تصویب رئیس شورای هماهنگی) به عنوان ترکیب هیأت امنای مرکز فرهنگی و موزه دفاع مقدس استان گیلان تعیین شده است. همچنین ترکیب هیأت مدیره مرکز فرهنگی و موزه دفاع مقدس استان گیلان شامل یکی از معاونان استاندار با معرفی استاندار (رئیس)، مدیرکل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان (نایب رییس و دبیر)، یک نفر از سوی نماینده ولی فقیه در استان، یکی از معاونان شهردار مرکز استان با معرفی شهردار، جانشین فرمانده ارتش در استان، جانشین فرمانده سپاه استان و جانشین فرمانده ناجا استان می‌باشد.

بستر توسعه گردشگری طبیعی ایران با ثبت جهانی جنگل‌های هیرکانی گیلان فراهم شد

۲۵ بنای تاریخی گیلان موزه می شود

معاون میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی،گردشگری و صنایع دستی گیلان هم گفت: برای ۲۵ بنای تاریخی در اختیار دستگاه های دولتی استان آئین نامه کاربری موزه تدوین بو، مصوبات کمیته فنی در این خصوص دریافت شده است.

ولی جهانی در گفت و گو با ایرنا اظهار داشت: در یک سال اخیر سه موزه مردم شناسی قاسم آباد رودسر، موزه میراث فرهنگی ماسوله و ساختمان موزه ملی زیتون ایران در رودبار افتتاح شده است. وی افزود : این اداره کل در راستای توسعه و ایجاد موزه های تخصصی، ساخت و احیاء ۲۰ موزه دیگر را در دست اقدام دارد که از این موزه ها می توان به رشد موزه مردم شناسی هتل ایران با پیشرفت فیزیکی ۷۵ درصد، موزه جنگل های هیرکانی با پیشرفت ۵۰ درصد در رودبار ، تاسیس موزه ماسال با پیشرفت کاری ۶۰ درصد ، موزه سیاهکل ۵۰ درصد و موزه املش با پیشرفت فیزیکی ۲۰ درصد ، و همچنین موزه مشاهیر موزه میراث روستایی با پیشرفت ۸۰ درصد اشاره کرد.

وی یادآور شد: شاید در سال هایی نه چندان دور گردشگری تنها در دریا و جنگل این سرزمین خلاصه می شد اما امروز در راستای توسعه و رونق صنعت گردشگری، توانمندی های بسیاری در این حوزه برای استان تعریف شده که موزه ها می تواند بعدی آن باشد.

جهانی افزود: همچنین این اداره کل با مشارکت سایر دستگاه های دولتی و خصوصی راه اندازی و احداث ۱۵ موزه تخصصی دیگر را در دست اقدام دارد که از جمله راه اندازی اکو موزه شیلات کیاشهر ، موزه بلدیه شهرداری رشت ، موزه مشروطیت خانه شورای شهر رشت ، موزه فرهنگ تمدن تالش و... است.

وی اضافه کرد: این اداره کل از سال ۹۷ تا کنون نسبت به ایجاد و راه اندازی سایت موزه ها ، مانند سایت موزه اسب ریسه ، کهنه ماسوله و شهران رودبار اقدام نموده که در این خصوص هم پیشرفت ۶۰ درصدی حاصل شده ؛ ایجاد و راه اندازی سایت موزه مارلیک و سایت موزه مریان در دست اقدام است که تلاش می شود در کوتاه ترین زمان صورت گیرد .

وی ،گردشگری را امری تخصصی عنوان و تصریح کرد: یک موسسه یا حتی یک کشور نمی تواند در همه شاخه های گردشگری فعالیت کند، لذا با شناخت دقیق تر انواع گردشگری ، کشورها ،موسسات و هتل ها با توجه به گونه گردشگری اهداف و امکانات مناسب خود را انتخاب می کنند.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی گیلان :

شبکه شهرهای خلاق فرهنگ و هنر با اتکا به ظرفیت های بومی جان می گیرد

فراخوان آنها باید ظرفیت‌های خود را در حوزه فرهنگ و هنر در رشته‌های هنرهای تجسمی، هنرهای سنتی و صنایع دستی، سینما، هنرهای نمایشی، ادبیات، چاپ و بسته‌بندی، موسیقی، رسانه و مطبوعات، مد و لباس و بازی‌های رایانه‌ای شناسایی و در قالب فرم های به وزارتخانه معرفی می‌کردند.
فاضلی با بیان اینکه شهرستان‌های گیلان با توجه به پیشینه،ظرفیت و سوابق، اقدام به معرفی زیر ساخت‌ها، ظرفیت‌ها و چشم‌اندازهای شهری خود در حوزه فرهنگ و هنر کردند، گفت: با توجه به تهیه همه مدارک، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری اداره‌کل استان ،کارگاه آموزشی یک‌روزه شبکه شهرهای خلاق فرهنگ و هنر در رشت را برنامه ریزی کرد.
وی با اشاره به اهداف راه‌اندازی شبکه شهرهای خلاق فرهنگ و هنر گفت: این شبکه می‌تواند ظرفیت متفاوتی برای شناسایی، توسعه و تقویت ظرفیت‌های انسانی، اجتماعی و اقتصادی هر شهرستان باشد و شناسایی داشته‌ها، ظرفیت‌های انسانی، فرهنگی و هنری در مناطق مختلف از مهمترین اهداف راه‌اندازی این شبکه است.
کارگاه آموزش یک روزه شبکه شهرهای خلاق فرهنگ و هنر در گیلان با حضور رؤسای ادارهای فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان‌ها، نماینده شهرداری‌ها و روسای انجمن‌های هنری در حال برگزاری است. طرح «شبکه شهرهای خلاق فرهنگ و هنر» از جمله برنامه ها وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

یادمان

یادداشت های

احمد کسمایی از نهضت جنگل

«من هنوز در تهران محبوس و تحت نظر بودم که یگانه پسر و همسرم تاب تحمل ظلم و فشار غیر انسانی حکومت را نیاورده و درگذشتند. من همیشه از نوشتن هرگونه یادداشتی درباره جنگل خودداری نمودم زیرا نمی‌خواستم همین مسایل را به یاد بیآورم و امیدوارم این یادداشت‌ها یا هرگز منتشر نشود و یا زمانی به چاپ رسد که خودم آن را نخوانم.»
اینها واگویه‌های بخشی از تاریخ جنبش جنگل توسط مرد شماره ۲انقلاب جنگل به رهبری «میرزا کوچک جنگلی» است که بعد از پایان غم‌انگیز جنبش، توسط «حاج احمد کسمایی» در دوران تبعید و در یک خانه استیجاری بسیار بد گفته و «پوراندخت کسمایی»، دخترش، خاطرات پدر را تقریر کرده است.
خاطراتی که در زمان حیات این تاجر کسمایی به دلیل خفقان حکومت پهلوی امکان انتشار نداشت.

غم‌انگیزتر آنکه بارها اسناد و یادداشت‌های حاج احمد در دوران تبعید به یغما رفت و وی تنها توانست پس از شهریور ۱۳۲۰ خاطرات خود را برای دخترش واگویه کند.حاج احمد در آخرین روزهای سال ۱۳۳۰ به دیار باقی رفت، وی هیچگاه انتشار خاطراتی را– که خود تقریر و دخترش یادداشت کرده بود– ننید.

پوراندخت در ۱۹۹۳ رنج‌نامه پدر را در آمریکا منتشر کرد. «منوچهر هدایتی خوشکلام» دست نوشته‌های منتشر شده در آمریکا را یافت و سال ۱۳۷۷ توانست تصحیح کرده و با تحشیه‌ای مستقل در سال ۱۳۸۳ در قالب یک کتاب مستقل تحت عنوان «یادداشت‌های احمد کسمایی از نهضت جنگل» توسط انتشارات «کتابتیه گیل» منتشر و بخشی از زوایای تاریخ جنبش جنگل را روشن کند.

«حاج احمد کسمایی» تاجر متمکنی بود که در رشت کارخانه پیله خشک‌کنی داشت و در کسما علاوه بر املاک و ۱۰۰آباب خانه، نخستین کارخانه پاپیروس(توتون خشک کنی) را دایر کرده بود. ولی در آغاز جنبش جنگل علاوه بر در اختیار گذاشتن نیروی انسانی، تمام اموال خود را صرف پیشبرد اهداف جنبش جنگل کرد.

«حاج احمد» در بخشی از یادداشت‌هایش نوشته، هر آنچه از فلاح توتون و ابریشم و تجارت قماش طی سالیان فراهم کرده بود فروخته و در همیانی نهاده و تقدیم میرزا کرده است؛» در همه سرمایه‌ای که داشتم و به‌صورت سکه‌های نقره و طلا در کیسه بود به او نشان داده و گفتم این مالم و این جانم، همه را در راه آزادی ایثار خواهم کرد.»

وی همچنین در ابتدای یادداشت‌های خود می‌نویسد: «روزی که به قیام آغاز کردم، جوان بودم، سرمایه داشتم، ده‌ها نفر از کنار سفره من به راحتی زندگی می‌کردند. اما امروز همه آنها در راه آزادی و استقلال مردم این مملکت ایثار کرده‌ام و دیگری چیزی ندارم. امروز با یک دخترم پوراندخت کسمایی در تهران سکونت دارم، در اتاقی کوچک و بسیار بد. دلم می‌خواهد باز هم با مردم باشم، آنها را ببینم. حرف‌هایی را که ۲۵سال در گلویم گره شده برایشان بزنم و آنچه را که ۲۰ سال حکومت رضاخانی نگذاشته است جوان‌ها از آنها باخبر شوند، به گوششان بخوانم تا بدانند مرگ مساله مهمی نیست. شکنجه دردآور است اما در مقابل اراده مردم آزادیخواه شکست ناپذیر است. من هرگز نمی‌خواهم سابقه آزادیخواهی خود را به رخ کسی بکنم ولی من یک ایرانی هستم و از اینکه می‌بینم همه ثروتی را که خداوند به این سرزمین داده و متعلق به مردم آن است به خارج برده و خائن‌ترین و زدرتیزم مردم که در قومیت ایرانیشان نیز تردید است، همه چیز را یغما می‌کنند.اما هموطنان من در سراسر این کشور در فقر به جهان آمده و فقیرتر می‌میرند، رنج می‌برم.»
«پوراندخت کسمایی» بارها برای انتشار خاطرات پدر اقدام می‌کند و دلیل ناموفقیت خود را اینگونه توضیح می‌دهد: «روز به روز خفقان بیشتر مانع انتشار این چنین نوشته‌ها شد و با اینکه می‌خواستند مقایبری از آن را سانسور کنند که برای من به هیچ وجه قابل قبول نبود و این وضع تا پایان حکومت سلطنتی ادامه داشت.
»

وی یادآور می‌شود که نمی‌خواسته آنچه پدر گفته و او یادداشت کرده، به دست فراموشی سپرده شود، نوشته‌ها را بازنویسی می‌کند تا «تاریخ درباره او عادلانه قضاوت کند.»
پس از انتشار این خاطرات بخشی از سایه تاریک قضاوت‌های ناعادلانه تاریخ درباره حاج احمد کسمایی– که تسلیم حکومت شد– کنار رفت.

این کتاب از آن جهت مهم می‌باشد که خاطرات فردی است که در تاسیس نهضت جنگل و سیرو وقایع آن نقش ویژه‌ای داشت و به نوعی بعد از میرزا کوچک جنگلی، مرد شماره ۲نهضت بود. در این کتاب برخی از مهمترین رویدادهای جنبش جنگل ذکر شده از جمله: نحوه پی‌ریزی تشکیلات جنگل، نخستین نبردهای جنگلی‌ها با نیروهای دولتی و بیگانه، تاثیر انقلاب بلوشیکی بر نهضت جنگل، دستگیری و اعدام دکتر حشمت، اختلاف‌های سران و جناح‌های جنبش جنگل، پایان کار نهضت جنگل و میرزا کوچک خان و... شاید جالب‌ترین بخش کتاب، ماجرای شرح اختلاف‌هایی است که حاج احمد با میرزا پیدا کرد و در نهایت حاج احمد خود را تسلیم نیروهای دولتی می‌کند. با این حال تسلیم وی و به آتش کشیدن بازار کسما فرصتی به میرزا و باقی جنگلیان است تا از معرکه فرار کرده و با بازگشت به فومنات، دوباره جنبش پا بگیرد.

حاج احمد تا زنده بود از قضاوت‌های ناصواب در حق خودش و اینکه وی را مجسمه لعنت کرده بودند، در عذاب بود. در این کتاب حاج احمد، تاکید می‌کند هیئت اتحاد اسلام بعد از پیروزی متفقین به این نتیجه رسید که فعلا باید مبارزه جنگلیان متوقف شود. آن هم زمانی که اسلحه و نیروی انسانی آنها به‌زندگی آسوده در بین النهرین فریفته شد و آنگونه که در اواخر یادداشت‌هایش می‌گوید؛ بعد از محاصره کسما، با عده‌ای از بارانش تسلیم شد تا میرزا و بخشی از جنگلیان از فرصت پیش آمده بتوانند به جنگل فرار کنند.

رنج‌های حاج احمد، در آخرین روزهای سال ۱۳۳۰ با پایان رسید. وی هیچگاه انتشار خاطراتی را– که خود تقریر و دخترش یادداشت کرده بود– نندید.پوراندخت در ۱۹۹۳ رنج پدر را در آمریکا منتشر کرد.

منبع : شبستان